

شناختی دقیق بر نقش نوع دوستی، شجاعت و جذابیت فیزیکی در انتخاب همسر

امین داوری^۱

شیدا باقری آزاد^۲

فاطمه زینلی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۱۷ تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۰۹/۱۶

چکیده

این مقاله درصدد بررسی عوامل اجتماعی موثر بر معیارهای همسرگزینی در بین دانشجویان مجرد دانشگاه پیام نور مشهد است ازدواج و انتخاب همسر تحت تاثیر فرایند متنوعی متشکل از دخالت سنتها، آداب و رسوم، معیارها، ایده ها و ایده الهای مورد قبول گروههایی است که انسانها در میان آنها زندگی می کنند. امروزه به دلایل مختلفی سن ازدواج در بین جوانان بالا رفته است که این تاخیر در ازدواج را میتوان به عنوان یک مسئله اجتماعی مطرح کرد. اگر از نظر جامعه شناختی به موضوع همسرگزینی بنگریم موانع اقتصادی نظیر شغل و مسکن و... را نیز محدودی آمیخته با فرهنگ میبینیم؛ بنابراین شناخت عوامل موثر در انتخاب همسر و در بین این عوامل شناخت عوامل اجتماعی بسیار مهم است چرا که شناخت این عوامل میتواند زمینه های توفیق در زندگی مشترک زوجین و زندگی اجتماعی آنها را فراهم سازد.

واژگان کلیدی

نوع دوستی، شجاعت، جذابیت فیزیکی، انتخاب همسر

۱ - کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران. Amindavari71@yahoo.com

۲ - کارشناسی روانشناسی، دانشگاه آزاد بجنورد، ایران. sheyda810407@gmail.com

۳ - کارشناسی روانشناسی، دانشگاه آزاد بجنورد، ایران. کارشناسی روانشناسی، دانشگاه آزاد بجنورد، ایران.

zeinali.fatemeh.4192@gmail.com

مقدمه

خانواده همچون صدفی است که اگر پایه های آن سنجیده و درست بنا نشود هرگز مرواریدی نخواهد پرورد از این رو تعریف دقیقی از زندگی مشترک در این مقوله از مفاهیم اساسی است. زندگی مشترک تنها در تامین و رفع نیازهای مادی اقتصادی و تداوم نسل نیست بلکه حس مشارکت و تفاهم برای وسعت نگرش و امکان دست یابی به فرصتهای بیشتر است. به بیان دیگر زندگی مشترک مبتنی بر قرارداد بین زن و مرد برای ارضای نیازهای خود و به تبع آن انجام تمام کارکردهای خانواده شامل همکاری تقسیم کار تربیت و پرورش کودکان و ایجاد مامن مهر و عطوفت است.

ازدواج و تشکیل خانواده برای انسانها یک نیاز طبیعی است که از فطرت و آفرینش ویژه آنان سرچشمه می گیرد و نباید آن را یک قرارداد متعارف اجتماعی تلقی کرد؛ زیرا اگر این بنیان مقدس آسیب ببیند پیامدهایی را در تحول ساختار کلی جامعه و نظام ارزش و فرهنگی آن دارد. نخستین وظیفه قوانین اخلاقی هر جامعه ای تنظیم روابط دو جنس مرد و زن بر پایه های مناسب است در واقع انسانی ترین عمل تنظیم این روابط همان ازدواج است که می توان آن را به عنوان اتحاد زن و مرد برای تکامل و تعالی جسمانی و روانی تعریف کرد.

انسان در طول حیات خود پیوسته در حال انتخاب است و در هر انتخاب، خواسته یا ناخواسته هشیار یا ناهشیار ملاک هایی را مبنا قرار میدهد. تعدادی از این ملاک ها مختص به فرد و برخی نیز تقریباً بین همه ی اعضای یک گروه از نظر جنس یا نوع مشترک میباشند ترجیحات و ملاک های مشترک انسانها برای انتخاب همسر مورد قبول عموم مردم و همین طور بسیاری از رشته های علمی، از جمله جامعه شناسی، ژنتیک و زیست شناسی تکاملی است اما باس معتقد است که همسرگزینی اساساً پدیده ای روان شناختی است و رشته های مختلف روان شناسی این پدیده را از منظرهای مختلف مورد بررسی و پژوهش قرار میدهند.

بیان مسئله

ازدواج پدیده ای اجتماعی است و الگوهای متفاوت آن در جوامع گوناگون نشان دهنده ی تأثیر ساختارهای جامعه در این پدیده ی جهانی است. به جهت تاریخی، همواره جامعه سعی داشته است با وضع قوانین خاص الگوی ازدواج نهاد خانواده و در نتیجه ابعاد کمی و کیفی زندگی افراد خود را کنترل کند. نفوذ جامعه بر الگوهای همسرگزینی موجب می شود که اعضای آن به ازدواج با افرادی خاص تشویق یا حتی مجبور شوند و از ازدواج با افراد دیگر منع کردند. در نتیجه ی این فرآیند است که میتوان الگوی درون همسری گزینش همسر از درون گروه اجتماعی خود و برون همسری گزینش همسر در خارج از گروه اجتماعی خود را در جوامع گوناگون مشاهده کرد (عباسی شوازی: ۱۳۸۵: ۶۲). صرف نظر از توجه به ملاکهای گزینش همسر مناسب به طور کلی انتخاب همان به عنوان یک قاعده ی جهانی همسرگزینی پذیرفته شده است. بیشتر محققان بر تشابه و همسان گزینی در مکان زندگی و تولد طبقه ی اجتماعی، صفات اخلاقی و ویژگی های روان شناختی، مذهب و دین، سن و سال و ویژگی های فرهنگی و نژادی تأکید داشته اند (ساروخانی، ۱۳۸۱، ۵۸) مطالعات جامع انجام شده در مورد چگونگی توزیع ازدواج همسان گزینی در ایران اندک است. از این میان

میتوان به مطالعه ی گیونز و هیرشمن (۱۹۹۴) اشاره کرد که با استفاده از داده های بررسی باروری ایران (۱۹۷۷) به مطالعه ی ازدواج خویشاوندی در ایران پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان میدهد که به طور کلی ۴۰ درصد از ازدواجهای بررسی شده قومیتی و خویشاوندی بوده اند و اگر چه احتمال وقوع این نوع ازدواج در دهه های پیش از بررسی بیشتر بوده است، اما به طور کلی افراد برخوردار از ویژگیهای مدرن تر به احتمال کمتری با یکی از خویشاوندان خود ازدواج کرده بودند (عباسی شوازی ۱۳۸۵: ۶۵)

مبانی نظری پژوهش

برای تبیین نظری معیارهای همسان گزینی از نظریه ی همسان همسری، نظریه ی قومی - فرهنگی و نظریه اسلام در همسان همسری استفاده شده است.

آراء مربوط به همسان گزینی همسانی در باورها و ارزشهای اجتماعی فرهنگی مذهبی سیاسی و اقتصادی است و طبیعی است همسانی افراد در مواردی چون محل سکونت، مذهب قشر اجتماعی، شغل، گروه سنی تحصیلات و ... شرایط را به گونه ای فراهم کند تا تشابه افراد در باورها و ارزشهای اجتماعی فرهنگی، مذهبی سیاسی و اقتصادی بیشتر شود؛ بنابراین برای افراد مختلف همسانی در یک یا چند بعد معین اهمیت خاصی دارد و به همین دلیل است که برخی بر همسانی در تحصیلات و برخی دیگر بر همسانی مذهبی و برخی دیگر بر همسانی در هر دو و یا موضوعات دیگر تأکید بیشتری می ورزند.

تعریف ازدواج

کارلسون در اثرش انطباق پذیری و ارتباط در ازدواج این تعریف را از ازدواج بدست می دهد: "ازدواج فرایندی از کنش مقابل بین دو فرد یک مرد و یک زن که برخی شرایط قانونی را تحقق بخشیده اند و مراسمی برای برگزاری زناشویی خود برپا داشته اند و به طور کلی عمل آنان مورد پذیرش قانون قرار گرفته و بدان ازدواج اطلاق شده است."

خطوط اصلی تطور

فرهنگ جدید با دگرگون ساختن خانواده آن را انسانی تر میسازد در ازدواج های کنونی، به طور کلی جز خواست دو فرد یعنی همان کسانی که سرنوشتشان بر این قرار گرفته که شریک زندگی هم باشند، خواست هیچ کس کس دیگری به حساب نمی آید از این دیدگاه می توان گفت، ازدواج تحولی شگرف یافته است.

الف: در مرحله اول قبل از تطور ازدواج فرزندان از وظایف و اختیارات بزرگترها بود. همان طوری که خانواده گسترده یا پدر مسئول ابعاد تولیدی مصرفی و نیز رسالتهای سیاسی بود، حق داشت فرزندان را نیز به زناشویی بسپارد در این مرحله از تطور سعی در تحقق اهداف جامعه است و جلوه های خاصی از زوجیت ملاحظه می شود.

شیوه همسر گزینی

همچون سایر ابعاد زندگی گزینش همسر نیز دستخوش تحول و دگرگونی گردید. در دوران پیشین، ازدواج به شدت تحت تاثیر فشار اجتماعی قرار داشت انتخاب همسر نه براساس میل و علاقه طرفین که به دلیل نوعی جبر، اجتماعی انجام

می شد. در جامعه ای که فردیت مطرح نبود، علایق فرد نیز ارزشی نداشت ازدواج از حالت وصلت بین دو شخص خارج و به وضعیت وصلت و اتحاد بین دو گروه خویشاوندی تبدیل گردیده بود. پایگاه اجتماعی دختر در خانه پدر یا برادر نامشخص بود احتمالاً چیزی فراتر از خدمه، اما به طور حتم پائین تر از پایگاه کدبانوی خانه تنها راه ارتقاء اجتماعی دختر ازدواج بود. هر چند که زن متأهل معمولاً تحت سلطه مادر شوهر قرار داشت و شوهر نیز بر او اعمال قدرت می کرد، اما به تدریج با انتقال اقتدار شوهر به زن در حیطه هائی خاص زن تبدیل به فرد فرمان دهنده پس از فوت مادر شوهر، به بالاترین مقام خانه می رسید به این ترتیب برای دختران جامعه ازدواج تنها امکان کسب یک نقش اجتماعی قابل قبول جامعه بود مردها نیز مجبور به ازدواج بودند، زیرا اداره واحد خانه که در عین حال محل تولید نیز، بود بدون وجود زن که قسمتی از کارها را بر عهده می گیرد، امکان نداشت. با ازدواج پسر مجرد تبدیل به مرد متأهل می شد که از اهمیت اجتماعی بالاتری برخوردار بود (سگالن، ۱۳۷۰).

گذشته از جنبه اقتصادی، اصل مهم در ازدواج ایجاد تحکیم خانوادگی بود. علاقه و محبت در فرع قرار داشتند. اهمیت اتحاد خانوادگی چه از بعد سیاسی اقتصادی یا اجتماعی تا آن حد مهم بودند که خانواده ها، انتخاب همسر فرزندان را خود در دست داشتند (Casay ۱۹۸۹:۸۵)؛ به عبارت دیگر در گذشته، الگوی غالب در شیوه ازدواج به صورت ترتیب داده شده [۴]، از طرف بزرگترها بود که در حال حاضر شاهد سلسله تغییرات و تعدیلاتی نسبت به گذشته هستیم. از جمله افزایش آزادیهای فردی و حق تصمیم گیری و اظهار نظر در آنچه بزرگترین اقدام در تعیین سرنوشتشان تلقی می، شود میباشد که این افزایش بیشتر بین افراد تحصیل کرده تحصیلات عالی دیده می شود (آقاجانیان ۱۳۷۶: ۶).

مبانی نظری تحقیق

تئوری نیازهای مکمل

مشهورترین نظریه ناهمسان، همسری تئوری روبرت وینچ (۱۹۵۵) است. وی بیان کرد که افراد از بین حوزه واجدین شرایط فردی را به عنوان همسر خود انتخاب می کند که ویژگی های روانشناختی مکمل خود را دارا باشد بنابراین نظریه ناهمسانی دو فرد از لحاظ قابلیت های ذهنی از یکسر میان آنان پیوند ایجاد میکند و از سوی دیگر کمکی در ارضاء زندگی زناشویی است. چنانچه طرفداران نظریه ناهمسان همسری میپندارند اگر یکی از آن دو دارای منشی چیره گر باشد و دیگری منشی چیره، پذیر آنها خواهند توانست با یکدیگر وصلت کنند و ازدواج می تواند بر ایشان خرسند کننده باشند حال آنکه اگر هر دوی ایشان از منشی یگانه برخوردار باشند. هر دو سلطه جو و یا هر دو سلطه پذیر باشند گمان نمیرود که به سوی یکدیگر بگرایند در چنین وضعی وصلت آنان قرین ناکامی خواهد شد. پس هر یک از همسران برای آنکه نیکبخت و سازگار باشد باید به نوبه خود در حل مسائل زندگی به نوعی در تبادل و تکمیل متقابل اهتمام ورزد. وینچ باور داشت که عشق جذباتی برای طرفین دارد که میتواند نیازهای روانشناختی دیگری را برطرف کند. به نظر او هر کس در پی ارضاء پاره ای از این نیازهای شخصی است و همین نیازهای ارضاء نشده هستند که فرد را به سوی انتخاب

همسری می‌راندند که به سبب دارا بودن خصال شخصی متفاوت قابلیت برآورده ساختن نیازهای او را داشته باشد وینچ در اثر دیگر خود شواهد جالب تری در این مورد ارائه می‌دهد. او مدعی است که اگر شوهر متمایل به فرماندهی باشد، زن احتمالاً مایل است منشی فرمانبر و چهره پذیر باشد و بالعکس اگر مردی دارای خصلتی مطیع باشد، زن موجودی مستقل و حاکم می‌گردد (اشلمان به نقل از وینچ، ۱۹۸۸).

تئوری تصور از همسر مطلوب

واژه همسر ایده آل (مطلوب) به منظور بیان تصویری که جوانان از ویژگیهای فرد مورد نظر شان جهت ازدواج در ذهن خود می‌سازند به کار می‌رود. در هر جامعه و به خصوص جوامعی که در آن ازدواج و انتخاب همسر از اهمیت زیادی برخوردار است از جوانان انتظار می‌رود که وقت قابل ملاحظه‌ای را به نظر درباره ترسیم ذهنی ویژگیهای همسر مطلوبشان اختصاص دهند. برای بعضی از آنها این تصویر واضح و روشن است و برای بعضی دیگر مبهم و هاله‌ای شکل. برخی از آنها نیز نسبت به داشتن یک تصویر ذهنی از همسر مطلوب خود هیچگونه آگاهی ندارند، اما همانها نیز از ملاکهای مشابهی در انتخاب همسر استفاده میکنند، اما به شیوه سلیبی و نه ایجابی، آنها اگر چه دقیقاً نمی‌دانند که چه میخواهند اما حداقل میدانند که چه نمی‌خواهند. آنان ممکن است افرادی را که از لحاظ نژاد، ملیت، مذهب طبقه اجتماعی و سطح تحصیلات تفاوت زیادی با آنها دارند از قلمرو توجه و ملاحظه خود خارج سازند (بورگس، ۱۹۷۰، ص ۲۵۵).

نظریه ی همسان همسری

به نوشته ی بارون و برن حتی قبل از اینکه گالتون ۱۸۶۹ با ابداع روش همبستگی، بررسی علمی همسان همسری را میسر سازد، اسپینوزا ۱۶۷۵ نظریه ی همسان همسری را بیان کرده بود به نظر اسپینوزا مردم تمایل دارند کسانی را به عنوان همسر برگزینند که با آنها همسان باشند (Myers ۲۰۰۵: ۴۳۳). پژوهش‌ها نشان داده اند که همسانی مثلاً در تحصیلات به معنی تشابه در نگرشها ارزشها و عقاید است (Actielli et al ۲۰۰۱: ۱۶۹). کسانی که در تحصیلات ارزشها و عقاید دینی مشابه اند تمایل ویژه ای در روابط پایدار به خصوص در ازدواج دارند (Reiss & Berscheid ۱۹۹۸: ۱۹۴).

نظریه ی اسلام در همسان همسری

تعالیم اسلامی در گزینش، همسر بر اصل «کفو» به معنای همتایی و همانندی تأکید دارد؛ به عبارت دیگر، بهتر است زن و مرد در ویژگی های مناسب برای ازدواج مشابه و تقریباً همتا باشند. اصل کفویت که اولیای دین نیز بر آن تأکید داشته اند با قاعده ی همسان گزینی منطبق است. البته این همسانی بیشتر در مورد ایمان تأکید شده و ملاک های قومی، طبقاتی و اقتصادی را در همتایی در نظر نمی‌گیرند علاوه بر همانندی و تشابه زن و مرد در اصل ایمان و باورهای دینی به تشابه مراتب ایمان و ویژگیهای اخلاقی نیز باید توجه شود. اینکه گفته شده اگر حضرت علی نبود، همتا و همانندی برای ازدواج با حضرت زهرا در میان انسانها یافت نمی‌شد اشاره به همانندی در مراتب ایمان و اخلاق دارد (سالاری فرد به نقل از طباطبایی ۱۳۸۳) یکی از مهمترین ملاکهای گزینش همسر که در آموزه های دینی بر آنها تأکید شده است، توجه

به مبانی اعتقادی و اخلاقی همسر است به همین دلیل برای همسویی و همسانی فکری زوجین در زمان تشکیل خانواده دستورات اکید وجود دارد با توجه به اینکه اساس همسانی اخلاقی همسانی شناختی و اعتقادی است میتوان گفت کفایت نداشتن زوجین تأثیر نامطلوبی در شکل گیری نهاد خانواده و آینده ی زندگی زناشویی دارد، بنابراین باید در فرایند گزینش همسر به مسئله ی کفایت اخلاقی زوجین توجه شود زارعی و عبدالهی (۱۳۸۷، ۹۸) مقصود از اخلاق، رفتارها و تعاملهای مناسب در زندگی سازگاری و مدارا با افراد است اساس زندگی زناشویی سازگاری تفاهم و همکاری است که این امور فقط در پرتو اخلاق فراهم می شود (سالاری فرد، ۱۳۸۳؛ ۲۳۰) منظور از کفایت اخلاقی یعنی همسانی نسبی زن و مرد در صفات نفسانی و خصیصه های اکتسابی که در سایه ی ازدواج برای رسیدن به آرامش و تکامل به ثبیت رسیده و یا رو به افزایش است و به موجب این همتایی زن و شوهر دو جسم در قالب یک روح میشوند.

تأثیر تصور ذهنی از همسر مطلوب در روند همسر گزینی واقعی

شواهد موجود نشان می دهند که تصور از همسر مطلوب فرد را در انتخاب همسر راهنمایی می کند و باعث میشود که فرد یا کسی که این صفات ایده آل را دارا است و یا وی چنین می پندارد ازدواج کند. همسر مطلوب در برگیرنده صفاتی است که فرد آرزو می کند دارا باشد، اما می داند که فاقد آن صفات است. آنگاه که دو نفر با هم ازدواج می کنند، هر کدام خود ایده آل را به دیگری نسبت میدهد. البته پر واضح است که هیچکدام از آنها همیشه دارای صفات و ویژگیهای منتسب نیستند. مقایسه تصور از همسر ایده آل با ویژگیهای تصور کننده در میان افراد مجرد و افرادی که به عقد همدیگر در آمده اند الگوی کاملاً متفاوتی از مناسبات را نشان میدهد. از اینجا می توان به این نتیجه رسید که تصور از همسر مطلوب در طول زمان و در جریان برخورد با افراد زیادی از جنس مخالف متحول میگردد و این تصور بیشتر محصول تجربه های قبلی و فعلی فرد میباشد تا عامل تعیین کننده همسرگزینی (آدری، ۱۹۶۶، ص ۷۸۴) تصور از همسر مطلوب تنها در مراحل اولیه به همسرگزینی مؤثر واقع می شود و به ندرت اتفاق می افتد که افراد با کسی ازدواج کنند که دارای همگی صفات از پیش اندیشیده اش باشد.

روش تحقیق

در این تحقیق، از روش پیمایش استفاده شده است. روش پیمایش از متداولترین روشهایی است که در تحقیقات اجتماعی به کار می رود.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق حاضر دانشجویان دختر و پسر دانشگاه پیام نور در سال ۱۴۰۲.

تعیین حجم نمونه

حجم نمونه در این تحقیق با استفاده از فرمول نمونه گیری کوکران، ۳۲۸ نفر است که برای اطمینان بیشتر ۳۳۶ نفر انتخاب شدند.

جدول شماره (۱) حجم نمونه به تفکیک دو جنس در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور

تعداد نمونه تخصیص یافته در بین دو جنس	تعداد جمعیت دانشجویان		
	درصد	فراوانی	
۲۳۵	۷۰	۷۰۰۰	زن
۱۰۱	۳۰	۳۰۰۰	مرد
۳۳۶	۱۰۰	۱۰۰۰۰	جمع

شیوه نمونه گیری نوع نمونه گیری در تحقیق حاضر، نمونه گیری طبقه ای متناسب می باشد؛ که با توجه به آمارهایی که از دانشگاه گرفته شد نحوه انتخاب اعضای نمونه بدین شکل است که با رعایت تناسب جمعیت بین دو جنس با مراجعه به کلاسها که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند پرسشنامه ها را تکمیل نمودیم.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

کار تجزیه و تحلیل اطلاعات پس از گردآوری پرسشنامه و کد گذاری و استخراج آنها توسط کامپیوتر با نرم افزار SPSS، براساس فرضیات صورت گرفته است و یافته ها به دو شکل توصیفی و استنباطی مورد بررسی قرار گرفته است در سطح توصیفی از جداول فراوانی و درصدها و محاسبه میانگین و نما و در سطح استنباطی از آزمونهای مختلف پیرسون، اسپیرمن، یومان ویتنی، تی تست و... با توجه به سطح سنجش متغیرها استفاده شده است.

نتایج تحقیق

در این تحقیق ۳۲ فرضیه وجود داشت. در اینجا فرضیههایی که تایید شده است بیان می شود.

نتایج آزمون یومان ویتنی نشان می دهد که بین جنس و میزان اهمیت دادن به معیارهای اجتماعی تفاوت معناداری مشاهده میشود به طوریکه سطح معنی داری آن ($\text{sig}=0.04/0$) است. این تفاوت نشان میدهد که زنان بیشتر از مردان به معیارهای اجتماعی اهمیت می دهند.

نتایج نشان میدهد که بین جنس و میزان اهمیت دادن به معیارهای مذهبی تفاوت معناداری مشاهده می شود به طوریکه سطح معنی داری آن ($\text{sig}=0.00/0$) است که نشان دهنده این نکته است که زنان بیشتر از مردان به معیارهای مذهبی اهمیت میدهند نتایج آزمون اسپیرمن نشان می دهد که بین سن پاسخگویان و میزان اهمیت دادن به معیارهای مذهبی همبستگی مستقیم معنی داری مشاهده شده است به طوریکه سطح معنی داری آن ($\text{sig}=0.11/0$) است. بدین معنی که هر چه سن افزایش پیدا میکند میزان اهمیت معیارهای مذهبی بیشتر می شود.

نتایج آزمون اسپیرمن نشان میدهد که بین میزان درآمد خانواده و اهمیت معیارهای مذهبی همبستگی معناداری مشاهده شده است به طوریکه سطح معنی داری آن ($\text{sig}=0.02/0$) است. بدین معنی که هر چه میزان درآمد خانواده بیشتر شود اهمیت معیارهای مذهبی بیشتر میشود. نتایج آزمون اسپیرمن نشان می دهد که بین میزان تحصیلات پدر پاسخگویان و

میزان اهمیت به معیارهای مذهبی همبستگی معنی داری مشاهده شده است به طوریکه سطح معنی داری آن (Sig=۰۰۹/۰) است؛ یعنی اینکه هر چه تحصیلات پدر بیشتر باشد توجه به معیارهای مذهبی بیشتر میشود.

نتایج آزمون تی تست یومان ویتنی نشان می دهد که بین جنس و میزان اهمیت دادن به معیارهای اقتصادی تفاوت معناداری مشاهده میشود به طوریکه سطح معنی داری آن (Sig=۰۴/۰) است. این تفاوت نشان میدهد که زنان بیشتر از مردان به معیارهای اقتصادی اهمیت میدهند. نتایج آزمون اسپیرمن نشان می دهد که بین میزان تحصیلات پدر پاسخگویان و میزان اهمیت به معیارهای اقتصادی همبستگی معنی داری مشاهده شده است به طوریکه سطح معنی داری آن (Sig=۰۲/۰) است.

بدین معنی که هر چه تحصیلات پدر افزایش یابد معیارهای اقتصادی اهمیت پیدا می کند نتایج آزمون اسپیرمن نشان می دهد که بین میزان تحصیلات مادر پاسخگویان و میزان اهمیت به معیارهای اقتصادی همبستگی معنی داری مشاهده شده است به طوریکه سطح معنی داری آن (Sig=۰۰۸/۰) است. به این معنی که هر چه تحصیلات مادر بیشتر باشد توجه به معیارهای اقتصادی بیشتر می شود.

نتایج جدول ذیل میزان اهمیت معیارهای انتخاب را از نگاه پاسخگویان نشان میدهد. همچنانکه مشاهده میشود ۵/۹۷ درصد از پاسخگویان نجابت را مهمترین معیار که به میزان زیاد و خیلی زیاد مهم ذکر کرده اند و ۹۶ درصد اخلاق را مسئولیت پذیری و هم مذهب بودن هر کدام با ۹۵ و ۹۲ درصد در مراتب بعدی قرار دارند نظر دوستان با ۱۶ درصد دارای کمترین اهمیت میباشد میانگین هر معیار نیز بیان کننده میزان اهمیت آنان است.

جدول شماره (۲) بررسی نظرات پاسخگویان بر معیارهای انتخاب

	خیلی کم	کم	اهمیتی ندارد	زیاد	خیلی زیاد	جمع	میانگین
نجابت	.3	.3	1.8	12.5	85.0	100.0	4.81
اخلاق	.6	.6	2.5	11.3	85.0	100.0	4.79
مسئولیت پذیری	.9	2.1	1.8	12.5	82.6	100.0	4.73
هم مذهب بودن	1.9	2.5	3.7	19.8	72.2	100.0	4.58
مترت اجتماعی	1.2	5.2	3.4	33.3	56.9	100.0	4.39
هم گفتو بودن	1.9	5.2	5.5	37.3	50.0	100.0	4.28
پیشینه خانوادگی	2.2	9.0	6.5	33.6	48.8	100.0	4.17
شناخت قبلی	2.8	9.2	8.9	39.7	39.4	100.0	4.03
نوع شغل	1.8	10.6	12.8	37.1	37.7	100.0	3.98
تحصیلات	3.1	14.9	7.5	41.3	33.2	100.0	3.86
نظر بزرگترها	4.3	16.2	9.8	41.6	28.1	100.0	3.73
شرایط مالی خوب	3.4	17.0	17.0	42.0	20.7	100.0	3.59
تفاوت سنی	6.5	17.3	14.2	41.0	21.0	100.0	3.52
چادری بودن	8.6	11.9	27.1	29.0	23.3	100.0	3.46
وضعیت مالی خانواده	2.5	25.9	20.9	34.9	15.9	100.0	3.35
ذیابایی	4.3	28.5	10.1	45.1	12.0	100.0	3.31
رشته تحصیلی	5.3	23.5	28.8	26.3	16.1	100.0	3.24
میزان جهیزیه	5.3	26.3	27.3	30.3	10.7	100.0	3.14
داشتن منزل شخصی	6.4	29.1	30.1	23.3	11.0	100.0	3.03
همشهری بودن	13.0	20.4	32.5	21.4	12.7	100.0	3.00
میزان مهریه	8.7	31.3	28.5	20.4	11.1	100.0	2.94
داشتن ماشین شخصی	9.0	27.6	36.2	18.9	8.4	100.0	2.90
نظر دوستان	15.6	35.2	33.3	12.5	3.4	100.0	2.52

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی نقش معیارهای انتخاب همسر به ویژه معیارهای فیزیکی و بدنی در انتخاب همسر توسط دختران و پسران دانشجو بود همان طور که نتایج نشان داد به طور کلی پسران در مقایسه با دختران در انتخاب اولویت اول خود زیبایی زن را ملاک قرار داده اند. در حالی که اولویت اول انتخاب دختران مسایل مذهبی و مذهبی بودن مرد میباشد. تفاوت آماری بین دو جنس از لحاظ اولویت اول انتخاب همسر معنی دار بود. این تغییر جهت و نگرش مردان در جامعه و در اولویت قرار دادن نقش زیبایی دختران در انتخاب همسر میتواند علل متعدد و متفاوتی داشته باشد و نیز تبعات مختلفی را در زندگی مشترک آنان ایجاد نماید. با توجه به شرایط فعلی جامعه و نگرانی بسیاری از خانواده ها و مسئولین در خصوص به تاخیر افتادن سن ازدواج این موضوع قابل تامل و بررسی بیشتر است. از یک سو اهمیت دادن به زیبایی همسر در فرهنگ ملی و مذهبی جامعه ی ما به چشم می خورد و مردان برای انتخاب همسران زیبا توسط آموزه های دینی و نیز آموزه های تربیتی خانواده تشویق شده و می شوند از سوی دیگر همان گونه که جانسن در پژوهش خود به آن اشاره می کند ممکن است با توجه به آن که همسران زیبا احتمال بارور شدن شریک جنسیشان را بالا می برند، یکی دیگر از دلایل گرایش بالای پسران در اولویت دادن به زیبایی علاقه ی آنان برای باقی گذاشتن نسلی از خود باشد. در مقابل علاقه ی دختران به مذهبی بودن همسر شاید بدان علت باشد که ممکن است دختران تصور کنند افراد مذهبی تعهد و پایبندی بیشتری نسبت زندگی نشان میدهند که همسو با یافته های لی، بیلی، کنریت و لینسنمایر است که معتقدند دختران به امکانات و تعهد بیش از سایر ملاکهای انتخاب همسر اهمیت میدهند

منابع

- امینی ابراهیم ۱۳۸۰ انتخاب همسر تهران شرکت چاپ و نشر بین الملل ایزدی فرد علی اکبر معیار کفایت در نکاح، مقالات و بررسی ها، دفتر ۷۴، دانشگاه تهران، (۱۳۸۲).
- ازکیا، مصطفی و سکینه حسینی رودبارکی «تغییرات نسلی سبک زندگی در جامعه روستایی، رفاه اجتماعی سال ۱۰، ش ۳۷ (۱۳۸۹)
- حقیقی زاده، محمد حسین و خدابخش کرمی معیار گزینش همسر از دیدگاه دانشجویان دانشگاه تهران، اصول بهداشت روانی سال ۱۱، ش ۱، (۱۳۸۸).
- دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اهواز علوم بهداشتی سال ۲، ش ۵۲ (۱۳۸۹). رسول زاده طباطبایی کاظم و راضیه نصیرزاده «معیارهای فیزیکی انتخاب همسر در
- کلاتری، خلیل (۱۳۸۲) پردازش و تحلیل دادهها اجتماعی - اقتصادی. تهران: نشر شریف،
- گود، ویلیام (۱۳۵۲). خانواده و جامعه ترجمه ویدا ناصحی، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب. لیتل، دانیل (۱۳۷۳) تبیین در علوم اجتماعی، ترجمه: عبدالکریم سروش، تهران: انتشارات صراط، منصور فر، کریم (۱۳۷۱). روشهای آماری تهران موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران،

گیدنز آنتونی (۱۳۷۴) جامعه شناسی ترجمه: منوچهر صبوری، تهران: نشر نی،

نیک، گهر عبدالحسین (۱۳۸۳). مبانی جامعه شناسی تهران، نشر توتیا

Mehrabizadehe Honarmand M. [Inquiry of single students' criteria for mate selection in Shahid Chamran University]. Journal of Isfahan University (psychological and educational research) 2006; 6: 23-44. (Persian)

Buss DM. International preferences in selecting mates: A study of 37 cultures. J Cross Culture Psychol 1990; 21(1): 5-47.

Lykken DT, Tellegen A. Is human mating adventitious or the result of lawful choice: A twin study of mate selection. J Pers Soc Psychol 1993; 65(1): 56-68.

Melamed T. Partner's similarity over time: The moderating effect of relationship status. Pers Indiv Diff 1994; 16(4): 641-4.